

Передмова

Одного дня дідусь почав забувати. Спочатку це були дрібниці. Старий заварював собі чай і забував його випити. Незабаром у нього на кухонному столі вже стояла дюжина чашок із холодним чаєм. Або починав набирати воду у ванну і забував про це, тож затоплював сусіда поверхом нижче. Чи виходив з дому з метою купити марки, а повертався з сімнадцятьма коробками кукурудзяних пластівців, які взагалі не любив.

Згодом дідусь почав забувати важливіші речі. Який зараз рік. Чи жива його дружина Пеггі (насправді бабуся давно вже покійниця). Одного дня він перестав впізнавати навіть свого сина.

Та найбільша проблема полягала в тому, що дідусь не пам'ятав, що він людина пенсійного віку.

Він постійно розповідав онукові про свої пригоди під час служби в Королівських військово-повітряних силах у роки Другої світової війни. І ці історії ставали для нього все реальнішими. Фактично, замість розповідати, він почав заново переживати їх. Дійсність вицвіла і стала чорно-білою на тлі вибухово-яскравих кольорів минулого.

Не мало значення, де дідусь перебував, що робив, хто був поруч. Він уявляв себе моторним молодим пілотом, який мчить, керуючи своїм винищувачем «Спітфайром».

Усім, хто спілкувався з дідусем, було важко це зрозуміти.

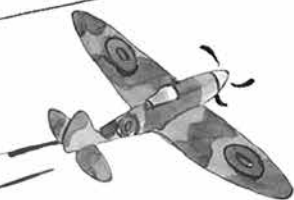
Усім, крім однієї людини — його онука Джека.

Як і всі діти, хлопчик любив гратися, і йому здавалося, що дідусь також грається.

Джек добре знав, що потрібно робити, коли ти граєшся.

ЧАСТИНА I

ДОТОРЖКУТИСЬ ДО НЕБА

Консерви *a la*^{*} заварний крем

Джек був щасливим тільки у своїй кімнаті. Сором'язливий від природи, він мав небагато друзів. Замість щодня грати в футбол у парку з іншими дітьми, він волів збирати колекцію моделей аеропланів. Найбільше йому подобалися моделі часів Другої світової війни — ланкастерський бомбардувальник «Гаррікейн» і, звісно, старий літак його дідуся, нині легендарний «Спітфайр». Він також

^{*} На кшталт (франц.).

мав моделі нацистських бомбардувальників «Дорнье», «Юнкерса» і головного смертельного ворога «Спітфайра» — «Мессершмітта».

Дуже обережно Джек розфарбовував моделі літаків, потім підвішував їх до стелі на рибальській волосіні. Розгойдуючись у повітрі, вони ніби вели вічний бій. Вночі він довго дивився на них зі свого ліжка і засинав, уявляючи себе пілотом-асом Королівських військово-повітряних сил, яким ко-

лись був його дідусь. Хлопчик повісив портрет дідуся над своїм ліжком. Це була стара чорно-біла фотографія молодого чоловіка, зроблена в 1940 році в розпал Битви за Британію. Дідусь на ній гордо стояв у формі ВПС.

У своїх мріях Джек переносився вперед, вперед угору, як його дідусь. Хлопчик віддав би все, що мав, все зі свого минулого і майбутнього задля того, щоб хоч мить керувати дідовим легендарним «Спітфайром».

*У мріях він стати героєм хотів,
А був лиш нулем у звичайнім житті.*

Проблема полягала в тому, що всі дні хлопчини були абсолютно однаковими. Він щоранку йшов до школи, після обіду щодня робив домашнє завдання, з'їдав свою вечерю перед телевізором щовечора. Якби ж то він був не такий сором'язливий. Якби ж мав багато друзів. Якби ж він зміг вирватися за межі свого нудного життя.

Найкращим днем тижня для Джека була неділя. У цей день батьки залишали його з дідусем. До того, як старий почав усе плутати, вони з онуком проводили найкращі у світі вихідні. Найбільше вони полюбляли відвідувати Імперський воєнний музей. Він був розташований не надто далеко, в Лондоні, і це була справжня скарбниця різних військових речей. Дідусь з онуком милувалися старими військовими літаками, що висали зі стелі Великого залу. Легендарний «Спітфайр», звісно, був їхнім абсолютним фаворитом. Коли дідусь його бачив, в його пам'яті завжди виринали спогади про війну. Він охоче розповідав

ці історії внукові, а той поглинав кожне слово. В автобусі дорогою додому Джек бомбардував старого сотнями і сотнями запитань:

— З якою найбільшою швидкістю ти літав на своєму «Спітфайрі»? Тобі коли-небудь доводилося стрибати з парашутом? Який винищувач кращий — «Спітфайр» чи «Мессершміт»?

Дідусь із задоволенням відповідав на ці запитання. Часто навколо старого на верхньому поверсі автобуса збирався натовп дітей, щоб послухати його неймовірні розповіді.

— Це було влітку 1940-го, — починав діду-сь, — у розпал Битви за Британію. Якось вночі я перелітав Англійський канал* на своєму «Спіт-файрі». Я відстав від ескадрильї. Мій літак був підбитий у бою. Я шкутильгаючи повертався на базу. Раптом позаду себе почув кулемети. ТРА-ТАТ-ТА! Це був нацистський «Мессер-шмітт». Прямо на моєму хвості! Знову ТРА-ТАТ-ТА! Нас було лише двоє над морем. Тієї ночі відбулась епічна смертельна битва.

* Англійська назва каналу Ла-Манш.

Для дідуся було найбільшою насолодою розповідати про свої пригоди під час Другої світової війни. Джек слухав дуже уважно; кожна дрібна деталь його зачарувала. Незабаром хлопчик став кимось на кшталт експерта з цих старих винищувачів. Дідусь не раз говорив своєму онукові, що той стане «чудовим пілотом». Хлопчик ледь не лопався від гордості.

У ті дні, коли по телевізору показували старі чорно-білі воєнні фільми, вони влаштовувались на дивані у дідусевій квартирі і передивлялись кіно. Один із них, «Доторкнутись до неба», вони переглядали знову і знову. Цей класичний фільм розповідав історію пілота, який втратив обидві ноги, потрапивши в жахливу аварію перед Другою світовою війною. Попри це Дуглас Бадер став легендарним льотчиком-асом. У дощові суботні пообіддя онук із дідусем дивились «Доторкнутися до неба», «Один із наших літаків збили», «Шлях до зірок» або «Питання життя і смерті». Для Джека нічого кращого і бути не могло.

На жаль, їжа в дідуса завжди була жахлива. Старий казав, що це «пайки», такі самі, як у війну. Він харчувався тільки консервами. На обід дід приносив з комори пару банок — які потрапляли під руку — і вивалював з них усе в одну миску.

Солонина зі шматочками
ананаса

Сардини з рисовим
пудингом

Солодкий бісквіт
із горихом

Запечені боби
з консервованими
персиками

Морква, нарізана кубиками,
у згущеному молоці

Шоколадний
пудинг, политий
томатним супом

Сардини в макаронних
«гніздах»

Стейк і пудинг із
нирками у фруктовому
коктейлі

Хагіс*, увінчаний
вишнями в сиропі

Коронна страва дідуся —
консерви *a la* заварний крем

* Баранячий рубець, начинений потрухами зі спеціями (шотландська страва).